

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Cap. 1. Quid sit pactum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

3 In dubio utrum proles ex adulterio genita sit, ad-
ulter obligandus videtur ad restitutionem saltem se-
cundum dubij proportionem. Nam si constet deli-
ctum admissum fuisse, praesumptio esse solet con-
nocentem. Et in dubia causa potius faciendum est
innocenti quam nocenti. Quod autem filius illegiti-
mus in dubio se legitimum reputare potest, adulter
non causa est, quia innocentia & fauor filij omni-
re id meretur, ut legitimus censeatur, donec probe-
tur illegitimus; cum haecenus fuerit in possessione fi-
liationis. At adulter fuit causa iniusta, ut maritus pro-
beat alimento filio tanquam certo, qui tamen dubi-
tius est.

4 Fas est filios illegitimè natos interdum exponere,
si ita necesse sit ad grauem infamiam vitandam, ad-
hibita tamen cautione ne frigore moriatur, & prius
baptizetur, apposita scedula, nec cum per-
iculo infamiae tenetur parens filium sic exponere
sustentare.

TRACTATUS IV.

De

Pactis & Contractibus.

C A P. I.

Quid sit Pactum.

Pactum est duorum vel plurium consensus
in idem; videlicet ad aliquid faciendum
vel non faciendum, vel ad aliquid dandi-
dum.

Effectus pacti est obligatio, cui ex altera parte
spondet actio seu ius petendi, id est, ius persequendi
quod sibi debetur, iuxta reg. 84 ff. *Is natura debet,
quem iure gentium dare oportet, cuius fidem secuti su-*
mus.

Promissio, nisi acceptata sit, obligationem nul-
lam parit; alia ratio est de voto, quod à Deo ut cor-
dium Inspectore acceptatur. Excipe, nisi promissio
facta sit civitati propter incendium, tunc enim
obligat ante acceptationem. Ratio; quia Princeps
generali lege propter bonum publicum lata, ta-
lem pollicente obligationem imponere potuit ac
voluit. Quod si donatio sit facta ad pias causas
reuocari potest, eò quòd omnis promissio suapte
natura sit respectiua, cui proinde vis & obliga-
tio ex alterius partis consensu, tanquam à forma
sua dependet, nec aliud iure speciali positivo in
Ecclesiarum fauorem statutum est; Iuramento
tamen firmata valet ante acceptationem. Ra-
tio, quia *iuramentum seruandum est, quotiescunque si-*
ne dispendio salutis seruari potest, c. si vero. de iure iur. id-
que obligat non ex virtute iustitiæ, sed ex virtute re-
ligionis.

Non permittitur, ut quis pro altero pacisci seu sti-
pulari possit, nisi sit persona subiecta, puta filius pro
patre, seruus pro Domino, Regularis pro prælato,
aut monasterio. Prius probatur, quia certi iuris est,
factum alienum promitti non posse. l. inter stipu-
lantem, in princip. Est cit. l. stipulatio ista §. *alteri sti-*
pulari nemo potest. Post. probatur, quia propter ar-
tam coniunctionem, quodammodo eadem perso-
na censetur cum ijs, pro quibus stipulantur, tamen
ante acceptatam stipulationem à Capitulo, pa-
tre,

ite, Domino, &c. Si pactum reciprocum sit, potest
mutui, commodati, &c. claudicat circa mandatum.

NB. Donatio acceptata & donatario etiam do-
natur ante rem traditam, *discedas*, tamen hæredes
non liberantur sed tenentur.

§ Si donator misso nuncio ad donandum, antequam
donatio acceptetur, è viuis excedat, expirat in
acceptandi, & res donationi destinata ad hæredes
donatoris spectat. Ratio, itam vel donatarius in hoc
casu haberet ius acceptandi, & res donationi desti-
nata ad hæredes donatoris spectat. Ratio, nam vel
Donatarius in hoc casu haberet ius acceptandi do-
nationem ex vi pacti seu donationis, vel ex vi man-
dati, primum dici non potest, quia omne pactum re-
quirit consensum duorum in idem: ante mortem au-
tem donatoris, donatarius nec per se, nec per alium
consensit aut acceptavit. Per mortem autem extinguitur
consensus donantis. C. si gratiose. de rescriptis
in 6. Ergo utriusque consensus in pacti obligatio-
nem concurrere nunquam potuerunt; nec securum
dum; quia mandatum extinguitur morte mandan-
tis, si executioni nondum dari cepit, iuxta l. manda-
tum. C. mandati.

NB. Specialiter decretum fuisse in promissioni-
bus beneficiorum, dispensationibus & eiusmodi
gratijs, quæ ex debito officio Ecclesiasticæ potestatis
procedunt, ut ea ex parte concedentis valida & in-
vocabilia censeantur, licet alter ius & dominium non
ante acquirat, quam re intellecta consensum præ-
beat. Unde etiam collatio ut absenti fiat, non requirit
personam intermediam, secus autem est in pactis
& contractibus.

6 Et gratia facta à principali, debet executione

mandari etiam post mortem Principalis gratia autem facienda. V. C. à Commissario non, si res adhuc sit.

C A P. II.

De Pacto nudo & vestito.

Pactum aliud est nudum, quod in civili foro actionem non parit, licet pariat exceptionem, V. C. si alicui volenti & acceptanti nude promissisti, mutuo te daturum, dicitur nuda conventio, cuius naturalem, siue in conscientiae foro ortam obligationem, ius civile quidem non tollit, nec prohibet solutionem eius rei, de qua conuentum fuit: tamen ad vitandam multitudinem civilium actionum & litium, eiusmodi simplices conventiones non confirmat, id est, non vult ut iudex ad earum executionem debitorem compellat, nihilominus exceptionis beneficium contra Actorem ex simplici pacto siue conventionem obligatum tribuit.

Exemplum. Titius ex vendito debet tibi 100. aureos solvendo in die S. Georgij, tu autem eidem promissisti mutuo daturum aur. 100. hoc casu petentem te coram Iudice 100. aureos debitos. Titius exceptione promissi mutui repellere potest, idque ob remanentem obligationem naturalem, quae iure civili non plane extincta est, sed aliquos effectus retinet. V. C. Tribuens ius excipiendi, & compensationem utendi.

Pactum vestitum siue iure civili confirmatum dicitur, quod civilem actionem parit, V. C. exemplo competit emptori actio aduersus venditorem ad mercem sibi tradendam, numerato precio, qua actione instituta & causa cognita, Iudex compellit

Ii

pellit